

Privredno - kulturne
Matiце
za Sjevernu Dalmaciju

ГЛАС

Izlazi Četvrtkom.

Privredno - kulturne
Matiце
za Sjevernu Dalmaciju

Godišnja pretplata za našu državu 40 din., za Ameriku 2 dolara, a za ostalo inostranstvo 80 din. Članovi Matice dobivaju list besplatno. Primjerak 1 din.

Шибеник, 31. Јануара 1931.
БРОЈ 93 ГОДИНА III.

Vlasnik »Privredno-kulturna Matica« za sjev. Dalmaciju
Urednik Dr. NIKOLA SUBOTIĆ
Uredništvo i uprava — Ulica Božidara Petranovića 16
Telefon br. 63. — Broj ček. računa 38.242.

Je li naš svijet za udruženi rad?

Na sve strane čuje se kako naš svijet nije dovoljno napredan, kako nema smisla za kulturu, pa kako nije za nikakav opći i zajednički rad, pa ni za zadrugarstvo, koje udružuje ljude u radu, da postignu zajednički ono, što svaki osamljen ne može postići.

Kad se pogleda po selima i vidi ljude da u savezu oru, da u zajam jedan drugom kopaju, ženju i druge poslove rade, da pružaju jedan drugom ruku mnogo više nego građanski svijet, mora se postaviti pitanje: je li zaista naš svijet za udruženi, za zadrugni rad?

Na ovo pitanje potražićemo odgovora ovom prigodom s obzirom na sela i seljake, a drugom prigodom tražićemo odgovora na to pitanje s obzirom na naše varoši i gradove.

Potrebna udruženoga rada na selu javlja se kad pojedinci ne mogu sami jedan rad izvršiti, kad moraju jedan drugoga u pomoć dozivati. Dok su pojedinci orali sa šest ili četiri vola nijesu vezali jedan s drugim, a u zajam jedan sa drugim rade samo oni koji moraju.

Dok je zemlja sama radala, dok je blago išlo u ruku, dok je svijet bio zdrav, dok su se lako mogli prodati proizvodi, dok nije trebalo novca ni drugih sredstava nego samo rada za seku privredu, dotle niti je trebalo osnivati kreditne zadruge za jeftinije i lakše dobijanje kredita, za kojim bi se kupio umjetni dubar, ili plug, ili djetelina, ili ostala sredstva za privredni rad, niti je svijet osjećao potrebu da se stara za svoje zdravlje, jer ga je dobro služilo, pa mu nijesu trebale ni zdravstvene zadruge, niti mu je trebalo osnivati velike zadrugne podruge, gdje bi njegovao i čuvao vino za bolju prodaju. Svijet se nije u ničem udruživao sve dotle dok nije nastupila potreba udruživanja, ali u času kad osjetiti to, on na sve strane traži s kim bi se mogao sporazumjeti za zajednički rad.

U jednostavnim zajedničkim redovima seljaci se vrlo dobro sporazumijeli o pravilima zajedničkog rada i oni zadovoljno te poslove i svršavaju. Ali u onom, što prelazi njihovo dosadanje iskustvo, gdje trebaju veze, do kojih oni nijesu još došli, gdje se mora ravnati po pravilima, koja oni nijesu uobičajili, tu se ne znaju i ne mogu sami snaći bez pomoći svojih školovanih ljudi.

Uoga školovanih ljudi baš je u tom da osjete i pravilno razumiju ono, što ljudima u njihovoj okolini treba. Ljudi se moraju dovesti dotle da sami izražavaju svoje potrebe, pa kad ih izraze s njima zajednički mora se tražiti načina da se postepeno ostvaruju, s pogledom na iskustvo kod drugih krajeva i ljudi.

Rad u narodu traži neke osobine, bez kojih se ne može s uspjehom ni početi ni razvijati nikakav rad. Sve vr-

ste rada u privrednom i kulturnom pogledu moraju se proučavati, sa drugima o njima se svjetovati, pa tek onda može se prilaziti radu. Ali i to može imati uspjeha samo u tom slučaju, ako čovjek ima u sebi nešto što ga potiče na rad: osjećanje teškog stanja u kojem ljudi žive, dužnost onoga koji nešto zna da bude od pomoći onom koji nezna, osjećaj za dobro, ljepotu, istinu, pravdu, bez kojih ljudsko življenje nema vrijednosti.

Ako mjesto toga rad preduzmi ljudi koji na seljaka gledaju kao na stoku, kao na onoga koji nema smisla za ništa, jer je tobož pokvaren, zao, izgubljen i ne vjeruje se u mogućnost njegova napretka, pa osim toga ako su oni koji misle da rade i sami neozbiljni, u mnogim svojim postupcima nečovječni, bez ikakva razumijevanja i osjećanja za svijet koji je u nevolji i neznanju, tada će se zaista pokazati da naš svijet »nema smisla« za zajednički rad. A to je i dobro, jer se na taj način naš svijet sačuva od mnogog zla i od mnogih nametnika i štetočinja.

Isto tako jedno veliko zlo rade oni, koji bez buđenja svijesti za bolji način življenja »izrađuju« narodu na gotovo mnoge tekovine, koje on ne svojata, jer nije učestvovao u njihovom stvaranju. Ponekad ljudi sa najgorim csobinama zato što imaju veza sa uticajnim ličnostima čude se što njihova »dobra djela« narod ne priznaje sa zadovoljstvom, ne vodeći računa o tom da inače »tragovi im smrde nečovještvom«, jer su ispunjeni sa lažima, spletkama, ogovaranjima i nikakva dodira nemaju sa pravim narodnim životom niti bude ono samostalno stvaranje kod naroda, bez koga nema pravoga razvitka, a koji može počivati samo na pravim ljudskim vrijednostima.

U narodu ima dosta ljudi od vrijednosti, treba ih samo iznaći, razumjeti ih i zajedno s njima stvarati mnoga dobra djela. Malo kada treba narodu govoriti općenito i dolaziti k njemu s poukama. Mnogo je važnije pronaći i izdvajati ljude od veće vrijednosti, koji i sami traže i sposobni su za onaj rad koji njima treba, ali im treba obraćati pažnju na ono što nijesu mogli sami da saznaju. Malo je gdje slučaj da rad zastaje ili da ga uopće nema zato što u pojedinim mjestima nema seljaka sposobnih za nj već je uvijek slučaj da taj rad nema ili nezna niko da predvodi.

U danima kad se slavi najveći narodni prosvjetitelj — sveti Sava narodna inteligencija morala bi osjetiti svoje teške grijehe u narodnom radu i odazivati se pozivu pravog narodnog Vode i Svetitelja, jer u narodnom se radu traži nešto od svetiteljstva, što u sebi sadrži najljepše vrijednosti ljudske.

Milan M. Brkić:

Osiguranje stoke

(Svršetak)

Zadrugari bi stalno plaćali određene prinose (koji ne bi smjeli biti veliki) za fond banovinskog saveza, iz kojega bi se davale naknade za slučaj općeg pomora stoke, jer mjesne zadruge ne bi imale nikakvih fondova. Prinos bi ovaj bio ustanovljen prema vrsti blaga i broju glava, prema poslu, kojega možda obavlja i dr. prilikama. On, dakle, ne bi podjednako teretio sve zadrugare. Ove ubrane prinose slale bi mjesne zadruge banovinskom savezu, koji bi iz njih kao i iz dotacija banovinskih budžeta obrazovao jedan fond pri banovinskom savezu zadruga. Banovinskim savezom upravljao bi odbor, sastavljen djelimično od predstavnika mjesnih zadruga, a djelimično od predstavnika banske uprave. On bi upravljao i fondom banovinskog saveza i po zakonskim propisima vršio isplatu osigurnine na području svoje banovine i vodio kontrolu nad radom mjesnih zadruga. Država bi sa svoje strane, kao što sam već napomenuo, svake godine unosila u svoj budžet izvjesnu svotu novaca, iz kojih bi se opet obrazovao jedan fond. Zadatak bi ovoga fonda bio, da, u slučajevima većih nesreća, kad fondovi pojedinih banovina ne bi mogli svu štetu naknaditi u svojim banovinama, pomaže ove banovinske fondove i dava im potrebne dotacije. Nikakve druge svote ne bi se unosile u državni fond, naime ne od mjesnih zadruga i banovinskih saveza. Ali bi bilo moguće i pametno unositi u nj jedan dio državnih prihoda od klasne lutrije i državnog dijela dividende Narodne banke. Fond bi se dao banci na čuvanje i priplod. Fondom bi rukovao jedan odbor, sastavljen od delegata države i banovinskih saveza zadruga. Odbor bi od države bio potpuno slobodan i nezavisan. Osim rukovanja ovim fondom, odbor ne bi imao nikakve druge zadatke, naročito ne bi imao nikakve vlasti nad banovinskim savezima zadruga. Ako bi se osnovao glavni savez zadruga za uzajamno osiguranje stoke, ni on ne bi imao uticaja na rukovanje fondom. Moglo bi se jedino dozvoliti, da savez delegira koga člana u odbor za rukovanje ovim fondom, ili da, uz državu, jedino savez delegira članove za odbor (mjesto banovinskih saveza). U ovom drugom slučaju vršio bi savez posredan uticaj na rad banovinskih saveza, što ne bi bila loša stvar.

Mnogi predlažu (tako i veterinarski kongres u Zagrebu septembra ove god.) samo seljačke zadruge za uzajamno osiguranje. Ja sam već kazao, da one ne bi imale dovoljno uspjeha. Ako bi jednom zadrugarni ili nekolicini njih uginuo koji komad stoke, zadruga bi lako štetu naknadila: razrezala bi je na zadrugare i ovi je ne bi ni osjetili. Ali šta onda, oko na

čitavom području zadruge stoka uginu? To je moguće za vrijeme zaraze. Ko će onda štetu naknaditi? Zadruga? Pa to su sami zadrugari? Znači: oni bi sami sebi naknađivali štetu. Imali bi, dakle, da sami sebi dadu ono, što su izgubili. Ovdje se najbolje vidi, da isključivo uzajamno zadrugno osiguranje mnogo ne koristi. Na primjer: jedna mjesna zadruga ima što članova, koji skupa imaju 1000 ovaca. Dogodi se pomor i sve ove ovce uginu. Ako ove ovce predstavljaju vrijednost, recimo, 200.000 Dinara, šteta će se tako repartirati na zadrugare, da će svaki imati platiti po 2000 dinara. Ali pošto je svaki pretrpio štetu od 2000 dinara, jer je svakom crklo po 10 ovaca, to on neće ništa ni platiti ni primiti, biće »na svome«. Međutim i pored toga, što izgleda, da su svi zadrugari »na svome«, stvarno je svaki od njih izgubio 2000 dinara, t. j. onih 10 ovaca, koje mu niko ne može naknaditi. Samo zadrugno uzajamno osiguranje zatajilo bi, dakle, baš onda, kad bi se od njega najviše tražilo i kad bi ono imalo najviše seljaka pomoći: u slučaju pomora stoke. Ako bi se reklo, da bi u ovakim izvanrednim prilikama morala država priteći u pomoć, onda se može odgovoriti, da je to moguće i da bi to u toj prilici država morala učiniti, ali ujedno se može kazati, da to nije uzajamno zadrugno osiguranje. To je onda državno osiguranje, a ne zadrugno. Isto bi se moglo reći, ako bi se tražila pomoć od banovine.

Ako se želi, da osiguranje stoke odgovori svojoj svrsi, onda to ne može biti čisto zadrugno uzajamno osiguranje. Isto tako, to ne može biti ni čisto državno, ni čisto banovinsko. Svako od njih ima крупnijih nedostataka, koje se mogu otkloniti samo kombinovanjem tih sistema. Takovu jednu kombinaciju, ja sam sprijeda izložio. Takvo osiguranje, gdje bi se spojio zadrugni element sa državnim i banovinskim, najbolje bi odgovorilo svome zadatku. Ono bi imalo preimućstva, koja nijedno drugo — uzeto samo za sebe — ne bi imalo. Čitava osnovna organizacija, osnovne ćelije osiguranja, bile bi u rukama seljaka. Birokratija se tu uopće ne bi miješala. Ona, također, ne bi zobala u vidu plata velike svote, koje bi se mogle korisno upotrebiti za isplatu osigurnine ili spriječavanje zaraza. Seljaci bi u poslovanju bili pod nadzorom stručnih ljudi (ali bi oni, kao što sam rekao, samostalno poslovali), i to bi bila garancija za dobro funkcionisanje organizma. Seljaci ne bi bili opterećeni premijama (osim manjih prinosa za banovinske fondove). Državne i banovinske dotacije bile bi zakonom određene i stoga se ne bi moglo dogoditi, da država ili banovina u najkritičnijem času izjavi, da nema budžet-

skih sredstava. Osiguranje bi bilo jedinstveno i jednobrazno za čitavu državu. Ono bi moglo biti obavezno (što bi inače bilo teže provesti). U slučaju većeg i općenitijeg pomora stoke postojali bi jaki fondovi, iz kojih bi se štete pokrivala, pa ne bi dolazio u pitanje sam uspjeh osiguranja. (Moglo bi se misliti, da bi se i kod čistog uzajamno zadržnog osiguranja mogla osnovati nekakva centralna ili glavna zadruga, koja bi u slučaju većih nezgoda, gdje bi sile mjesnih zadruga bile nedovoljne, štete naknadjivala. Ali to je vrlo teško. Jer od dvije stvari je jedna: ili bi tu glavnu zadrugu pomagala država ili je ne bi pomagala. Ako bi je pomagala, onda to nije čisto uzajamno osiguranje, postoji državna intervencija. Ako je ne bi pomagala, onda bi ta glavna zadruga sva svoja sredstva morala povlačiti od svojih članica zadruga. A ovo opet ne može biti radi toga, što bi se time navalo velik teret na seljake, koji oni ne bi mogli nositi).

Ma koji se sistem osiguranja usvojio, ostaje da se izvrši velik posao oko stručnog i higijenskog obrazovanja seljaka radi boljeg postupanja s blagom. Seljak postupa s blagom vrlo neuredno i primitivno, bez pažnje i njege, bez lijekova i ljekarija. Zanimljivo je, kako oni liječe naduvenu kravu, jednu slamku stave na

kažiprst i mali prst desne ruke i onda je ostrag prebacuju preko krave 3 puta. Slično ovome liječe se i druge bolesti. Kad ovako stvari stoje, nije se čuditi, što je pomor stoke velik i što seljak godišnje gubi jednu veliku masu novaca. U ovakvim prilikama, s gledišta narodne privrede, osiguranje nebi mnogo vrijedilo. To bi značilo uzeti iz jednoga džepa i staviti u drugi; uzeti od privrednika u vidu poreza i dati seljacima u vidu naknade za uginulu stoku, da bi nabavili drugu. Nije, dakle, sav problem u tome, kako će se organizovati osiguranje i kako će seljaci dobiti naknadu za pretrpljenu štetu. Sve se to može urediti. Ali onda nastaje drugi problem: kako da se začepi rupa, koja nastaje isplatom osigurnine? Eto, tu ne pomaže osiguranje, niti je rješenje problema u osiguranju. Rješenje problema je u smanjenju oboljenja, zatiranju i spriječavanju bolesti, odstranjivanju pomora. Osim osiguranja, dakle, treba preduzimati i takve mjere, koje bi u korjenu ništile one uzroke, koje osiguranje čine potrebnim. U tu svrhu treba raditi i propagirati na selu, savjetovati seljaka i pomagati ga u njegovom radu oko stoke, pružati mu jeftine lijekove i dr. Posao taj iziskuje mnogo truda i troška, ali to traže ne samo interesi seljaka, nego interesi čitave narodne privrede.

Pregled događaja u svijetu

Nezadovoljavajući rezultat rješavanja privrednih pitanja u Ženevi

Mi smo, u posljednjem broju „Glasa“, donijeli rezoluciju, kojom je Komisija za evropsku uniju u Ženevi završila rad. Taj manifest ima veliki politički značaj, ali malo znači za stvar poboljšanja privredne depresije.

Nikada posle rata, nije se više osjetila opasnost, koja teško pada evropskoj privredi. Otvarajući, kao pretsjednik, sjednicu komisije za proučavanje evropske unije, g. Briand je naglasio rascjepkanost evropske privrede i opomenuo odgovorne državne na njihovu dužnost da zajednički potraže sredstva i puteve za uspostavu ravnoteže u Evropi. »Ujednite se da bi mogli živjeti«, izrekao je Briand.

Istočne, agrarne zemlje Evrope, u kojima je naša država, izišle su sa jednim projektom za olakšanje privredne krize, koji je u tome, da se stvori mogućnost na prvenstveno kupovanje agrarnih proizvoda iz evropskih država. Taj projekat branio je naš ministar Dr. Marinković, izrekavši govor, koji je koliko sjajan, toliko i značajan.

Govoreći o tom projektu, kazao je dr. Marinković, da se je u Ženevi odbilo da se raspravlja o preferencijalnim carinama, zaklanjajući se za klauzulu o najvećem povlašćenju. Takovo shvatanje ne može dovesti ni do čega dobrog, jer ni sama ta odredba o najvećem povlašćenju nije apsolutna.

»Kada su evropske agrarne zemlje zatražile preferencijalne carine, onda su se neki uzbuđili, tvrdeći da će Sjedinjene Američke Države protestovati, Međutim, vidjelo se, da bi se mi mogli sporazumjeti sa Kanadom, Sjedinjenom Američkim Državama i Argentinom, čiji mi konkurenti nismo, dok oni naši jesu. Mi podmirujemo samo desetinu potrebe u žitu evropskih industrijskih država. Mi tu količinu sada prodajemo i ni u koliko

ne bi smetalo spomenutim državama ako bismo mi tu količinu žita prodavali povoljnije nego do sada. Čim smo mi lansirali tu ideju, došli su mi ministri pomenutih zemalja. Kada smo im objasnili u čemu je stvar, ljudi su uvidili da je to čisto evropska stvar, u kojoj oni nemaju što da izgube«.

U daljem svom govoru, g. Marinković je prebacio ekspertima što su se zatvorili u okvir pitanja principa i što nijesu htjeli da prouče ovo važno i bitno pitanje za evropske izvozne agrarne zemlje. »Ako ne budemo mogli dobiti pijace u Evropi — rekao je g. Marinković — mi ćemo ih silom stvoriti u svojim zemljama. Pojačaćemo broj naših potrošača, stvorićemo industrije, pojačaćemo još više carinske pregrade. Rezultat će biti takav. I vi nas možete plašiti koliko hoćete katastrofama, koje će stvoriti carinski rat. To neće ništa pomoći, pošto mi nećemo imati drugo nego da biramo između dviju katastrofa: one, koja nastaje ovog momenta, i one, koja će doći«.

»Vi prijetite evropskim agrarnim zemljama katastrofom u budućnosti, a one se već nalaze pred akuelnom katastrofom. Agrarno stanovništvo ne može živjeti i ne može biti klijent evropskih industrijskih zemalja. Ovakva politika evropskih industrijskih zemalja ne samo da nije pravična, nego nije ni pametna. Mi smo za 90-95 posto njihovi klijenti. Ako mi ne budemo mogli kupovati, vi ćete imati po tri, po četiri i pet miliona nezaposlenih«. »Mi smo pozivali države van Evrope da učestvuju, ali one nisu htjeli doći, misleći da su daleko od opasnosti. Mi ne možemo čekati da se Amerika uznemiri zbog našeg položaja, jer će onda biti i suviše kasno. Male zemlje mogu biti egoisti, jer to ne utiče na opštu ekonomiju, ali velike to ne smiju biti, jer posrednim putem rade protiv svojih interesa«.

Osim rumunjskog ministra Titulesca, i njemački je ministar Curtius

govorio u prilog gledištu dra Marinkovića. Ali je Komisija odbila Marinkovićev predlog, koji je u ostalom i on sam povukao, davši saopštenje, da bi za ostvarenje podnijetog predloga bili potrebni dugotrajni prethodni pregovori sa državama, koje uživaju povlastice klauzule najvećeg povlašćenja.

Na dnevnom redu komisije bilo je i pitanje o poljoprivrednom kreditu. Tad je Briand konstatovao da politička pitanja dominiraju nad privrednim, jer zaključci privrednih stručnjaka nisu dovoljni sami za sebe, već zahtijevaju da se za njih veže i akcija, koju bi imale preduzeti vlade evropskih država. Zatim je Briand predložio da se obrazuje jedan odbor od devet članova, koji bi imao zadatak da prouči predloge koje sadrži podnijeta rezolucija. Delegat Njemačke pomagao je predlog i o agrarnom kreditu, dok je delegat Italije Zuvich ustao protiv agrarnih kredita.

— Na posljednjoj sjednici Vijeća Lige Naroda japanski delegat Jošijava predložio je tekst izvještaja o njemačko-poljskom sukobu u Gornjoj Šleskoj s obzirom na narodne manjine, koji su prihvatile obe stranke. Tako je dokrajčen taj sukob.

— U Španjolskoj je ukinuto opasno stanje u provincijama, ali još nije u Madridu.

— Francuska je dobila novu vladu. Sastavio je Laval, sa strankama desnice i sredine, to jest sa bivšom Tardieuovom većinom. I Tardieu ušao je u tu vladu. Ušao je čak i jedan crnac kao ministar za kolonije. Briand je ostao na mjestu ministra inostranih djela, jer to osigurava kontinuitet djela, koje je on započeo.

— Britanska vlada Mac Donalda održava se, savlađujući u parlamentu teškoće pomoću liberalne stranke, koja neće da pomogne konservativnu stranku da obori vladu. Mac Donald i u stranci savlađuje sa uspjehom zapreke, koje mu dolaze od lijevog njenog krila. Značajna je izjava, koju je bri-

tanski ministar inostranih djela dao, povrativši se iz Ženeve. On je iztavio novinarima, da ne vjeruje, da će sve ono, što se radi za ponovnu izgradnju Evrope imati uspjeha tako dugo, dok se razoružanje ne bude provelo barem u onoj mjeri, kako to traži Versailleski ugovor.

— Indijska vlada izdala je zvaničan izvještaj, u kome se između ostalog kaže, da predstavnici umjerenog mišljenja u Indiji priznaju da je, poslije izjave koju je prilikom završetka rada londonske indijske konferencije, učinio pretsjednik britanske vlade Mac Donald, stvoreno novo stanje u Indiji, koje omogućuje svima političkim strankama u Indiji da saraduju na izvođenju novog indijskog ustava. Gandhi je pušten na slobodu. Jednako su pušteni druge vođe indijskih nacionalista.

— U Turskoj rade iznimni sudovi i množe se smrtne presude na potvrdu, da je ustanak deriŝa bio ozbiljan i opasan.

— Sofijska štampa smatra da bugarska misija u Ženevi nije uspjela. Iz izjava, koje su dali bugarski ministri, Ljapčev i Burov, saznaje se, da su imali u Ženevi kontakt sa grčkom delegacijom, da su izmjenjeni predlozi i protivpredlozi za regulisanje spornih pitanja i da se je britanski ministar Henderson interesirao za ta pregovaranja. Saznalo se je iz tih izjava, da su se bugarski ministri sastali i sa našim ministrom Marinkovićem i da se oni nadaju, da će ubrzo biti savladane sve zapreke koje stoje na putu zaključenja trgovinskog ugovora sa Jugoslavijom.

Mađarski pretsjednik vlade Bethlen bio je u Beču, gdje je potpisan novi pakt o prijateljstvu i arbitraži između Austrije i Mađarske.

Kralj Albanije teško je obolio i došao je u Beč na liječenje. Pošto on nema ojece, već se sada pretresaju mogućnosti, koje će nastati u Albaniji od kraljeve smrti.

Oko gradnje šibenske gimnazije

U zadnje vrijeme u Šibeniku se mnogo govori i pretresa o mjestu gdje se ima podići zgrada šibenske realne i klasične gimnazije, i o tome su iznesena i preko novina razna mišljenja. Komisija, koja se u tu svrhu sastavila od članova općinske uprave, te predstavnika prosvjetnog odjeljenja banovine, pregledalo je sva ponudena zemljišta i skorih dana ima pasti odluka, gdje će se škola graditi. Smatramo svojom dužnošću, da se i mi, koji zastupamo i promičemo interese sjever. Dalmacije i Šibenika, kao njenog kulturnog i privrednog središta, na to osvrnemo.

Sva ponudena zemljišta vrlo dobro su nam poznata, sa svim njihovim dobrim i lošim stranama. Ne želimo izazvati lične debate, a niti dirati ma bilo čije interese. Najobjektivnije sudjeći nalazimo, da je za gradnju jednog zavoda, kao što je škola, u Šibeniku jedino i najpodesnije zemljište pod tvrđavom Šubićevcem. O ovome zemljištu bilo je iscrpljivo pisano po drugim listovima i mi ne smatramo potrebnim da prednosti ovog zemljišta ponovo ističemo, jer je to potpuno jasno svakom nepristranom građaninu. Poznato nam je, da se je isto zemljište gosp. di. iz komisije dopalo. Jedine poteškoće, navodno, imale bi biti loši put i neravno zemljište. Glede puta čudi nas, da se jedan ovakav argument uopće može iznijeti pred ozbiljne ljude i kad se radi o jednom

ovako ozbiljnom predmetu. Uopće je sramota, da do tako divnog položaja grada nije bio izraden izravan i pristojan put još prije desetak godina. Mi smo imali prilike vidjeti, da su zadnjih godina u Šibeniku popravljeni i dotjeravani razni putevi i ulice, kako se to gospodi iz općinskih uprava više ili manje svidalo ili im konveniralo. Neuplivna sirotinja pod Šubićevcem, kao i po drugim zaboravljenim gradskim predjelima, nije mogla doći u obzir. Za nju su morali vrijediti svakojaki putevi i sada, kada bi se na onako privlačivom položaju imala podignuti jedna monum. entalna zgrada imade ljudi, koji se ne stide reći, da je to nemoguće radi nepristupačnosti i lošeg puta. Nama su dobro poznati putevi, koji vode prama dotičnom zemljištu, pa držimo da bi se novi put mogao urediti sa ne baš velikim troškom, jer tu ne treba nikakva impozantna cesta. Mislimo, da bez obzira na gradnju ove zgrade mora se konačno urediti jedan put preko one pozicije prama tvrđavi, jer će jedino na taj način put Šubićevac biti pristupačan šibenskom građanstvu.

Poznato nam je i da teren nije ravan, ali za njegovo izravnavanje ne bi se mnogo potrošilo, jer je materijal na licu mjesta. Potrebni kamen je takode tu, dok bi se kod svih drugih zemljišta morao kupovati i dovažati, a to sigurno opet stoji novaca. Prema tome oba prigovora nemaju te-

melja. Ako bi zgrada doista nešto više zapadala, zato bi ona ondje imala kudikamo veću vrijednost. U isto vrijeme riješilo bi se i pitanje pristupa na Šubicevac što je sa zdravstvenog i turističkog gledišta od velike važnosti. Konačno tu se radi o duševnom i tjelesnom odgoju mladih generacija, i tu se u nijednom slučaju ne smije škrtariti.

Da bi se ovo pitanje riješavalo uz najšire sudjelovanje javnosti općinska uprava sastavila je neki odbor, ali taj je odbor, radi ličnih zadjevica, svega jedamput bio sazvan. Zamjeravamo stoga općinskoj upravi, što se odbor nije i dalje sazivao na dogovor, pošto se tu radi o stvari općeg interesa. Mislimo, da u Šibeniku egzistira i nekakva zajednica doma i škole. Njezino mišljenje o ovome pitanju nismo još čuli, pa se pitamo, koja je njezina svrha ako ona opstoji, a ovakva je pitanja ne interesiraju.

Gospoda iz Splita, prema svojoj dužnosti, imaju odlučiti dali od Šibenčana izabrano mjesto odgovara slovu zakona. Ne ćemo valjda doživjeti, da nam oni odrede i mjesto gdje će naša djeca ići u školu. Zar to, gospodo gradski oci, ne bi bilo malo odviše?

Duš.

Kako se u staro doba cjenilo poštenje

Skitio iz stare historije S. S. učitelj

Godine 280 pr. rođenja Hristova od tog ima 2210 g. Rimski ratovao je sa epirskim kraljem Pirom, koji je imao jaku vojsku i za rat 20 izvežbani slonova. Iz Epira prešao je on u Italiju na poziv svojih sunarodnika Grka iz Tarenta, kom su Rimljani objavili rat. Onda tuđa bija Velka Grčka. I ako je Pir u bici potukao Rimljane ipak im pönude mir. Kad se je o tom povelu riječ u senatu, neki podmićeni senatori htjeli su se miriti, ali jedan pošten senator slijepac, kad je to čuo viknuo je: „Žao mi je što nijesam i gluhi da ne čujem tolike sramote po Rim. Poštenje je stoga nadvladalo i senat ne prihvati mira, nego poruči Piru, da nema s njim mira dokle je god on na italjskoj zemlji.

U to doba slavili su Rimljani svoj svetac Satirnalije u želje li su da im se vrte vojnici koje je Pir zadobio. Stoga pošalju Piru radi pregovora svoje poslanstvo, koje je predvodio hrabri vojvoda K. Fabricije. Pir je tom rimskom junaku nudio sila zlata i drugoga blaga da ga podmiti, ali mu ovaj odgovori, da se on i sa malim zadovolji i da živi. Pir uvede Fabricija u jednu dvoranu i dok se on s vojvodom razgovarao podigne kralj zastor i veliki slon pružio surlu da zakači Fabricija koji se ni malo nije priprepio, nego je mirno stajao na svom mjestu, pa reče: „Njesi me mogao podmititi zlatom, a još manje ćeš me preplašiti slonom!“ Poslije svega toga kralj mu ponudi svoje prijateljstvo, ali vojvoda ni to nije htio. Pir se je divio tolikom vojvodinu poštenju i ljubavi prema otadžbini, pa uzvikne: „Prije će sunce saći sa svoje staze nego li Fabricije s puta poštenja i kreposti!“ Pušti rimske zarobljenike pod zakletvom da će se poslije praznika vratiti, pa su uistinu održali riječ.

Jesam li poslao pretplatu?

Naš seoski nemar

Da koji stranac u proljeće propuše kroz krajeve Sjeverne Dalmacije, začudio bi se ogromnom bjelasiju procvjetalih rašeljaka i divljih krušaka po ogradama, okrajcima njiva, livada, vinograda itd. i dobio bi pojam da smo mi bogati u voćarstvu; ali na žalost nije takol. Koje pusto bogatstvo tu leži neiskorišćeno samo radi našeg nemara? Koliko bi narod u sadašnjoj krizi imao koristi od trešanja, višanja i krušaka da je to iznavrtato?!

Ako koji posjednik i napredniji težak posadi koju voćkicu, vrlo teško je može odgojiti, a još manje uživati s nje plod. Seoska drčina i čobančad uživaju: da je izlome, nakvare nožem i oberu još zelen rod! Kad bi svak imao voća kao npr. grožđa, nikom ne bi ni padalo na um da tako nemilosrdno unštava voćke. Isto je tako bilo kod sada naprednijih naroda u njihovu djetinstvu. Istorija voćarstva to je zabilježila!

Da naš težak ima i malo ljubavi i naklonosti prema voćarstvu, za nekoliko godine mi bismo imali dosta voća. Ali on je isto kao i dijete: treba ga poticati i bodriti, dok se ne priljubi voćarstvu. Ide to sporo i lagano; ali „ko nikad ne počne, neće ni dovršiti“, veli naša srpska poslovica. Kako da se u tom pomogne našem selu?

Dok ne krene pup, trebalo bi sve rašeljke i divlje kruške potkresati - a tome je sada uprav vrijeme - da se pomlade i onda ih ove godine u junu mjesecu navrnuti na pup - okulirati. Starerašeljke i divlje kruške posjeći do iznad zemlje, da trgnu iz korijena miadlice i njih navrnuti.

U kojim selima nema vještih navrtača, može se zatražiti od sreskog načelstva da pošalje svoje ekonomu da to obave. U kojim selima ima škola, to bi mogao učitelj sa starijom djecom prilikom obaveznih školskih izleta: nešto navrnuti i na to potaknuti mladariju.

Trebalo bi da sada učitelji preko školske djece uplivišu na seljane da pokrešu rašeljke i divlje kruške, a tako isto općine preko glavara i ostalih seoskih organa, sreska načelstva preko svojih stručnjaka, sveštenstvo u kojoj propovijedi u crkvi i zadruga na svojim glavnim skupštinama.

Za vrijeme tuđinske vladavine ondašnji putujući učitelji poljoprivrede često bi obilazili svoje reone i iz svoje struke držali težacima predavanja, a sada toga kod nas nema, pa baš i idemo nazatku. Stoga dobro bi bilo, kad bi oni ove zime zašli u naša sela i održali koje predavanje o navrtanju rašeljaka i divljih krušaka.

S. S., učitelj.

POLJOPRIVREDNI PREGLED

Ministarstvo saobraćaja smanjilo je željezničku vozarinu, po izvozu žitarica za 20-25% a snizilo je riječni podvozni stav za preko 30 posto. Tim je dato nešto novog života i poleta žitnom izvozu.

Isto je ministarstvo odobrilo povlastice za prevoz smanjava od svih stanica u Primorskoj, Zetskoj i Vardarskoj banovini pod uslovom da se pošiljke predaju kao sporovozna roba.

Rumunjska vlada sprema novi zakon za potpomaganje poljoprivrede i podizanja žitnih cijena. Ukinule bi se sve žitne izvozne i druge takse, a vozarina bi se znatno smanjila. Osnovao bi se „mlinarski sindikat“, koji bi monopolisao unutrašnju trgovinu

brašna i davao od svakog kg. brašna 2 i po lej u „poljoprivredni fond“. Fond bi davao novac akcionerskom društvu, koje bi se osnovao, i čijih bi 95 posto akcija upisala država. Ono bi kupovalo po većoj cijeni pšenicu na tržištu, a vršilo bi i kupovanu za račun vojske. Zatim bi se stvorio „Izvozni sindikat“, uz državnu garanciju, koji bi se, primio izvršavanju međunarodnih obveza po žitnoj trgovini.

Govori se, da će Poljska uvesti žitni monopol, koji bi se zatim proširio i na druge proizvode. U Austriji se ponovo sprema projekat za žitni monopol i uvozni žitni ured.

Francuski ministar poljoprivred, Bore, inače vlasnik velikih mlinova, koji je, svojim sukobom sa ministrom trgovine, izazvao pad vlade Steegove, izjavljuje da ne bi dopustio nikakovu mjeru, koja bi štetila poljoprivredu. On nije mislio na uvođenje krušne karte, kakova je bila za vrijeme rata, nego je htio uvesti krušne zapise, po kojima bi se povisila cijena hljebu za bogate, a smanjila siromašnim.

Cijena je pšenici u nas: banatskoj od 156-165, bačkoj 152-152, sremskoj i srbijanskoj 140-145 din. po kg. 100. To je daleko iznad svjetskog pariteta i zato nema izvoza. Upoređujući ove cijene sa cijenama pšenice u drugim zemljama, izlazi da naša zemlja ima najskuplju cijenu pšenice u svijetu.

Cijena je u nas kukuruzu din. 92. Toliko se traži za naškukuruz u Rotterdamu, a jednako i za rumunjski. U srednjoj Evropi, kao u Beču, prodaje se naš kukuruz po 60 českih kruna, a to je din. 100. Rumunji za sada ne dovoze kukuruz u Srednju Evropu. Zapadna pak Evropa nuzima leftiniji australski kukuruz.

Ovdje se u Šibeniku prodaje sijevo iz Italije, jedan dinar po kg.

IZLOŽBA SLIKA

Ovih smo dana posjetili kolektivnu izložbu slika umjetnika Ljubomira Nakića i možemo iskreno reći da su njegovi radovi prvorazredni. Tehnika tih radova je iskrena, jasna i obilna te pravi na gledaoce dobar utisak. Boje su svježe i žive te čine da radovi spontano postaju simpatični.

Slika sama vrlo dobro sve tumači, a nacrt je dobar. Izraz slika je značajan te se po tome vidi da umjetnik poznaje anatomiju.

Kada slika more i morske žale to je njegova odlika, jer more prikazuje uvijek odrazitim, a zračna mu je perspektiva uvijek dobra.

Nekoji su njegovi radovi već rasprodani, a posjet je izložbe bio diskretan.

Iza ove izložbe umjetnik kani poći u Mostar, zatim u Sarajevo, a mi mu s naše strane želimo dobar uspjeh, jer on apsolutno zaslužuje da ga se osokolji za daljni rad.

Najmanji optičaj banknota nakon stabilizacije dinara

Nakon fiktivne stabilizacije dinara na sadanjoj bazi najmanji optičaj banknota prema izvještaju Narodne Bauke bio je u našoj pržavi dana 22 januara. Tog je dana u optičaju bilo manje od 5 milijardi dinara, a bilo je 4877 miliona dinara.

To je znak velike likvidnosti na našem novčanom tržištu.

NAŠI ДОПИСИ.

Ислам Грчки, на св. Саву.

Господине уреднице! Молим Вас, да ми уврстите у наш „Глас“ ово неколико ријечи, којима хоћу да свратим пажњу надлежних чиниоца на једно дјело, које доноси велику штету нашој заједници, а љута је неправда за појединце, нарочито сиромашније и инокосније. Тиче се присвајања или боље речено отимања заједничког опћинског добра.

Ислам Грчки, са одломком, највеће је село у опћини Равних Котара. Оно има преко 130 димова. Опћинско добро (дуг) није голи и љути крш, као што је то случај са кистањском опћином, већ је све бора, дебела земља. Куд се год макнеш, на све стране лежи вода зими и љети. Ту је легло и маларија, која наш народ сатире и искорјенује.

Исламчани су већином били господски кметови, и нису имали Бог зна колико своје земље. Сиротиња је то. Сваки наш сељак-кмет, као глдан човек хљеба, желио је да се дочепа бар неког дијела опћинске земље (дуга). тих бара, коју би он обрађивао и разоравао, те тако од мочварне баретине стварао плодну ораницу. Али, да. Сви Ераци нису једнаци, па ни исламљани. Ко је јачи и бољи са господином начелником и главаром сеоским, ађунгом и чаушем, томе би његов узмак остао нетакнут, а слабијем би се и сиромашнијем сељанину, редовно, узмак рушио и њега глобљало за отимање опћинске земље.

Ово је овако ишло све до 1927. године. 1927. године одржа се сеоска скупштина. Тада је био главарем Лакић Душан. На овој скупштини главом сам главар Душан Лакић предложио: да се сваком домаћину дозволи да од опћинског пашњака захвати два дана орања, ако то већ за трајања свјетског рата није учинио, а онима, који су заграбили преко два дана орања, да им се сувишак одузме. Сеоска је скупштина прихватила и потврдила овај предлог.

Дуго је времена протекло од ове скупштине и њезини се закључци не проведоше у живот. Најзад се главар Лакић потруди и израчуна колико би се морало издијелити земље сиротињи, која није била заграбила ни пеља опћинске земље и тај прорачун преда начелнику Равних Котара г. Сави Кожулу, који тај предлог баца у кош, јер му се је било учинило да раја тражи много земље.

Иза тога догодило се је, што се није смјело догодити. Сиромашни, који земље немају, нису је добили, јер нису захватили. А многи, који земље имају доста, па и више него што им треба, захватили су велике површине, не по два дана орања, него и на десетине дана. Међу тима су били први часници сеоски и опћински.

Неки су међу њима били утужени земаљском суду Шибенику за повраћај захваћених земаља. Тад су они учинили нагодбу са опћинском управом, да купе те земље. Али Бановинска Управа није одобрила те нагодбе, а парнице нису настављене, и потом нису још пресуђене, па земље нису одузете онима који су их захватили. У то је дошао закон о далматинском аграру и сад ће се догодити оно, што је најгоре и најмање праведно. Сви ће ови присвајачи опћинских земаља тражити по аграрном закону, да земље остану за њих. То ће и постићи, и то под условима, далеко бољим од оних, под којима су они били готови купити земље од опћине.

А сиромашни? Зато што немају земље и што им она треба, неће добити ни по она два дана орања, колико ни по она ријешило да се сваком даде. Неће добити јер нису земљу заузели, било да нису имали снаге, било да су се бојали закона.

Тако се на њима испуња, што је давно познато, да је највећа право највећа неправда!

Један који нема.

Aeroplan iščezava kao ratno oruđe?

Prema zvaničnim izjavama, Engleska je obezbjeđena u slučaju rata, od vazдушnih napada, na moru i suvu.

Veliku senzaciju u cijeloj Engleskoj izazvala su saopštenja listova po kojima su sa zvanične strane date izjave iz kojih izlazi da su u pogledu odbrane od vazдушnih napada postignuti takvi rezultati da se Engleska može smatrati kao potpuno obezbjeđena od aeroplanskih bombi u slučaju rata. Ne samo stanovništvo velikih varoši, nego i flota, u stanju je da odbije svaki pokušaj neprijateljskih avijata čara da bace bombe na mesta gdje bi one mogle imati katastrofalnih posljedica.

Ovaj uspjeh ima se u glavnom pripisati jednom novom topu od 20 cm. specijalno konstruisanom za vazдушnu odbranu i snabdevenom instrumentima koji omogućavaju najpreciznije gađanje. Top je pokretan oko jedne osovine i može da gađa u svim pravcima po uglu od 75 do 80 stepeni. Njegove ogromne granate dospevaju na visinu od osam hiljada metara, a to je više nego što može postići avion za bombardov nje kada je sa punim teretom.

Ovaj top je prvo postavljen na ratne krstarice i na njima su pravljene prvi eksperimenti. Prema zvaničnim podacima, sa ovim topom engleska flota može spriječiti svaki avion, makar koga sistema on bio, da joj priđe na daljinu sa koje bi joj mogao nanijeti kvare. Sasvim je svejedno koliki bi broj aeroplana deystvoovao jer su ovdje u pitanju šrapneli od 20 santimetara koji bi neprijateljske eskadrile zasul gvoždem kao sa nekom kišom. Neprijatelj bi se našao pred jednom vatrenom zavjesom kroz koju ni u kom slučaju ne bi mogao proći.

Za mornaricu je postojalo pitanje odbrane od aviona koji bi sasvim nisko letjeli, ali i ono je riješeno pomoću topova manjeg kalibra. Praktično je nemoguće, makar koliko bilo požrtvovanje kod neprijatelja, da se jedan avion približi engleskim brodovima snabdevenim sa ovim novim topovima. U najsrećnijem slučaju, ako bi neprijatelj htio poštovati kroz vatrenu zavjesu morao bi izgubiti najmanje 130 aeroplana pa da se jedan probije. Pri takvim uslovima ne može se pretpostaviti da će se uopšte neko naći da učini sličan pokušaj.

Što se tiče odbrane na suvu ona je u toliko lakša što se može upotrebiti znatno veći broj topova nego na brodovima.

Osim toga tu uz topove dolaze i jaki reflektori pomoću kojih se svaki aeroplan može lako pronaći još dok je daleko od mesta koje se brani, a isto tako je važna uloga i aviona koji vrše izvidničku službu. Prema izjavi jednog višeg engleskog oficira, kad bi u idućem eventualnom ratu krenula na London jedna vazдушna flota od 300 aviona, 275 od ovih bilo bi oboreno čim bi se pojavili nad engleskom teritorijom. Kod takve srazmjere, London se već sada može smatrati kao obezbjeđen od avionskih bombi. Što se tiče odbrane ostalih varoši, ona zavisi od toga dali će dovoljan broj topova biti izrađen do onog trenutka kad rat izbije, - ako popšte bude izbilo.

Engleski narod bi se divio kad bi saznao što je sve postignuto od kraja rata na ovamo, dodao je taj oficir. Ali to su stvari koje još moraju ostati u tajnosti.

Најсавременија средства за правилно храњење стоке

Позната је чињеница да и најбоља крма не садржава толико минералних састојина, које би биле потребите за надопуњавање мањка у животињском тијелу. Ово посебно важи за краве музаре, које путем млијека излучавају знатне количине минералних састојина и у овом правцу организам бива суразмјерно исцрпљен.

Код младе стоке костур се не развија кријепко и нормално, успркос добре крме, богате бјеланчевинама, а то с разлога, што минералне састојине, које су младом организму неопходно потребите, не могу да се надомјесте са органичним састојинама.

Преобилато крмљење крива музара са кријепком храном, богатом бјеланчевинама, није препоручљиво, јер оно код крива музара може често да проузрокује неплодност.

Зато су научењаци свјетског гласа тражили средства и начине, како да се доскочи овом недостатку.

Познати научењак Др. Г. В. Венд, професор универзе у Хелингфорсу, саставио је једну солно минералну погачу која полег сточне соли садржи све оне састојине, које су потребите за изградњу и прехрану животињског тијела, наиме вапнени фосфат, натријев фосфат, вапнени карбонат, жељезо и јодне соли у становитом размјеру. Баш ове зацје играју једну претежну улогу код младе стоке и крива музара.

Ко се за ствар поближе интересује, пропоруцијем да прочита студију горњег научењака, написану у сурадњи дворског савјетника Др. Милер-Ленхарц, Професора пољопр. факултета у Лајпцигу, под насловом „Највећа мљечност“.

Централна сточ. селекц. задруга „Југомонтафон“ у Љубљани задобила је овдашње Прво Југосл. Спец. Предузеће госп. Петра Ј. Миовића, Краљ. Дворског Лиферанта за производњу упитних погача.

Ове се дају стоци да лижу и то напрама њиховом инстинкту и стварној потреби.

Досадашњи покуси дали су врло задовољајуће успјехе и нема сумње да ће се овај за наше марвогојце и мљекаре толико потребити препарат удомаћити и у нашој држави.

То мислим и с разлога што му је цијена доста умјерена, наиме 12 дина. за погачу од 2 кг.

Држим да је наступило скрајно вријеме да се и код нас почне примјењивати тековине свјетског напредка, а то тим више што смо ми аграрна земља у којој баш сточарство игра претежну улогу.

Др. Станко Ковачић
дипл. механичар и посјед. у Марибору

Објављена миуистарства пољопривреде о болестима свинја

Министарство пољопривреде издало је наређење ветеринарским властима, да се у крајевима, гдје се појављују чести случајеви свинјске куге посвети нарочита пажња и да се примјеном нових принципа ветеринарске науке енергијно ради на томе, да се та зараза што prije сублије и пријечи њено даље ширење. Сјепљенје свинја мора се на вријеме вршити, јер ако се врши прекасно, т. ј. кад су већ све свинје теško оболеле, сјепљенје може нанети више штете него користи. Зато је потребно да се сваки случај заразе одмах пријави ветеринару, који је дужан одмах извршити сјепљенје.

Осигурање стоке

Питање обавезног осигурања стоке у цијелој земљи узето је у озбиљно проучавање, и имало би се спровести у најкраће вријеме путем законског пројекта који се сада завршава у Министарству пољопривреде.

Извођење обавезног осигурања стоке у цијелој Краљевини имало би се спровести у најкраћем времену путем државних власти, бановинских и самоуправних органа.

Мјешанас

Компаст или мјешанас је дубре које се добија скупљањем различитих отпадка и њиховим чувањем на извјесном одређеном мјесту. За прављење компаста могу се употребити: земља из јарака, коров, сметлиште из дворишта, отпаци из кухиње, pepeo, izmeti od ljudi, perje, malter i t. d. Sav ovaj materijal treba probirati i trpati na jednu gomilu četvrtastog oblika. Na ovaj način mogu se dobiti знатне количине дубрета у току године. Али да се од овог материјала добије добро дубре, треба компаст нјеговати.

Нјегова компаста састоји се у сљедећем:

1. Компаст треба с времена на вријеме мјешати, како би се постигло што брже разлагање (распадање) материјала из кога се компаст састоји добило дубре једначијег састава. Приликом мјешања треба компасту додати извјесну количину креча, нарочито ако се у компасту налази материјал који се теško распада.

2. Компаст мора бити увјек довољно влажан, те га с тога треба полјевати. Полијевање компаста врши се осокотом или водом;

3. Компаст треба заштити од sunca и вјетрова. Ова се заштита изводи засијавањем тикава по компасту. Широко ишче од тикава штити компаст од испаравање vlage. Pored toga тикве плод, који се искоришћују за исхрану животиња.

Компаст за употребу за дубрење стиже обично за три до шест мјесеци. Компаст је најбоље дубре за livade и баште, те га за ове треба поглавито и употребљавати.

Угинулу живину треба sagorjeti

У последње вријеме у многим selima угинула је живина у прилично броју. Угинулу живину обично закопају, а често се просто баци на дубре.

Међутим, баš таквим поступком зараза код живине само се шири. Најпозданији начин уништавања угинуле живине је спалјивање. Да би угинула живина потпуно sagorjela треба поступити овако: забоду се у земљу четри коџица тако да ограниче један квадратни метар. Преко коџица се затегне јаџа зича о коју се објеси угинула живина, а испод ње се наложи ватра. Само на овај начин угинула живина може потпуно да sagori.

За унапређење и подизање шљиварства у цијелој земљи

Министарство Пољопривреде преко својих органа предузело је потребне кораке и мјере ради унапређења шљивака у цијелој земљи, који су прошле године дали најбоље резултате и у неколико допринијели олакшању тешког стања на селу због свабог пласирања житарица.

Пријатељи ширите „Глас“

Оснивање мљекарских задруга

Иницијативом Мипистарства пољопривреде и његових органа основано је прошле године 295 нових мљекарских задруга у цијелој земљи, које су дале најбоље резултате на унапређењу мљекарства и прераде мљечних производа.

Највећи број новооснованих задруга, за чији се напредак и рад стара Министарство пољопривреде преко својих стручних рефераната и управа расадника, основан је у Пиротском крају у Јужној Србији.

Министарство је за напредака ових задруга отварало потребне кредите и давало справе, које су најужније за прераду мљечних производа.

Резултат рада ових задруга је забиљежен и код извоза великих количина добро прерађених сирева

Контролу рада ових задруга вршило је Министарство пољопривреде и промјена правилника о раду истих вршена је од органа Министарства пољопривреде.

У домаћој потрошњи задруге су имале исто тако огроман успјех.

За рад ових задруга у овој години припрема се нарочити програм. Највећа ће се пажња обратити оснивању нових задруга и подизању нових мљекарника за што рационалнију прераду производа од мљека.

Упута купцима и продавцима

Нема ни једног нашег тежака, који нешто не купује или продаје. Често се догађа да многи наш сељак не дознајући пијаћне цијене своје робе, коју продаје или купује силно настрада, јер га на цијени насамари или купац или продавац.

Да се то унапријед неби догађало, ми ћемо с времена на вријеме доносити цијене равних привредних производа, какве су оне на другим нашим домаћим пијацама, и те цијене могу да послуже нашем привреднику при купњи, као и при продаји стоке и сјемена и хране.

Тако је на пијаци у Новом Саду: 100 кили пшенице Дин. 154- зоб Дин. 143-, јечам Дин. 110- а кукуруз 80- Дин.

Стока на загребачкој пијаци има ову цијену: волови (друге класе) 775 Дин. по килу шиве ваге; бикови по 775 Дин., свиње товљене 12 Дин. заклане и очишћене; одојци живе 200- Дин по комаду; телад жива 12- Дин., а заклана 15- Дин по кили; јунци прве класе по 8 Дин по кг живе ваге; краве музаре 2500 - 3000 Дин.; коњи сељачки 2500 - 3000 Дин. по комаду; кокошке и друга шивад 13 Дин кг. живе ваге; јаја 1 Дин. комад; маст по 14 Дин. кг., сланина сољена 14 Дин. кг., пршут усоњени 23 Дин кг.

Коже сирове јагњеће на велико, добро рађене, по 24 Дин. комад; овчије 15 Дин по кг. јареће 30 а козије 23 Дин. по кг.

Коже од дивљачи; куње по 700 Дин.; вслике видре 450 Дин. лисице 200 Дин.; зечије 8 Дин. Све су ово цијене по комаду и за уредно сређену робу.

Новац: данас је цијена долару 56 Дин лири талијанској 296 Дин чехословачкој круни 167 Дин., њемачкој марки 1348 Дин., аустријанском шилингу 795 Дин., француском франку 221 Дин., белгијанском белги 789 Дин.

Ко се по овоме буде владао неће погријешити, али треба да зна да ово нису сталне цијене, већ да се оне мјењају, ради чега ћемо ми те промјене што чешће јављати.

NOVA STAMPARNA -- ŠIBENIK

NIKOLA ŠIKATO -- Zastupnik.